

DATUM
2016-06-10
ERT DATUM
2016-04-14

DIARIENR
2016/79-4
ER BETECKNING
U2016/01529/UH

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar avseende Trygghet och attraktivitet — en forskarkarriär för framtiden (SOU 2016:29)

Statskontorets synpunkter koncentreras till utredningens förslag i kapitel 4 och 6, samt till konsekvensanalyserna i kapitel 9.

Trygga villkor för doktorander (kapitel 4)

Statskontoret ställer sig positiv till de åtgärder som föreslås för att förbättra studievillkoren för doktorander. Åtgärderna innebär att även doktoranderna omfattas av samma trygghetssystem som gäller för övriga anställda vid universitet och högskolor där staten är huvudman. En förbättring av doktoranders studiesociala villkor är viktig för högskolornas kompetensförsörjning och för att kunna attrahera studenter till forskarutbildningen.

Konsekvenser av studiefinansieringen av doktorander

Statskontoret saknar dock en bredare analys som visar på konsekvenserna för olika ämnesområden av den kostnadsökning som förslagen medför. Forskningen inom exempelvis humaniora är i mycket större utsträckning beroende av anslagsfinansiering för sin forskning än inom teknik och medicin.¹ Det är därför rimligt att anta att ökade kostnader för forskarutbildningen kan få olika konsekvenser för olika ämnesområden. Statskontoret anser att en sådan konsekvensanalys är ett viktigt underlag för regeringen för att kunna bedöma behovet av eventuellt ytterligare åtgärder riktade mot enskilda ämnesområden.

En förändrad meriteringsanställning för en attraktiv forskarkarriär (kapitel 6)

Statskontoret *tillstyrker* förslaget om att införa en tidsbegränsad anställning som biträdande lektor som ett sätt att främja jämställdhet och mobilitet samt göra forskarkarriären mer attraktiv. Statskontoret vill i sammanhanget

¹ Vetenskapsrådet 1:2008, *Finansiering av forskning inom den svenska högskolan 1995–2006*.

påminna om att vi i rapporten *Forskningsanslagen ur ett jämställdhetsperspektiv* (2014:27) har observerat att en satsning på meriteringsanställningar kan vara ett sätt att öka andelen kvinnor i forskningen.

Konsekvenserna av ett nationellt mål för meriteringsanställningar är inte tillräckligt utrett

Statskontoret *avstyrker* betänkandets förslag om ett nationellt mål att öka antalet biträdande lektorer med 50 %.

Statskontoret menar att det förslag som utredningen presenterar kräver en noggrannare konsekvensanalys av vissa frågor innan det kan antas. Framför allt saknas en analys av vilka konsekvenser som kan uppstå för universitetens och högskolornas autonomi om det nationella målet införs. Utrymmet för universiteten och högskolorna att själva styra profilen på sina meriteringsanställningar minskar med ett sådant förslag.

Även finansieringen av förslaget behöver utredas närmare. I betänkandet framgår att det finns skillnader mellan olika ämnesområden när det gäller användningen av meriteringsanställningar. Dessa är vanligare inom teknik, naturvetenskap och medicin jämfört med humaniora och samhällsvetenskap.² Utredningen har inte redovisat hur förslaget ekonomiskt påverkar olika ämnesområden. Eftersom det är ett mål som inte tar hänsyn till hur många meriteringsanställningar som redan finns riskerar förslaget därtill att ge olika ekonomiska konsekvenser för olika ämnesområden och lärosäten.

Statskontoret anser att ett mål som gäller sektorn sammantaget, och inte enskilda lärosäten, blir otydligt och det finns en risk med att enskilda lärosäten inte tar ansvar för att målet uppnås.

Statskontoret saknar härutöver en bredare diskussion om möjliga följder för forskningen i Sverige om balansen mellan läraranställningar och forskaranställningar ändras på så sätt att antalet lektorer i lärosäten ökar och antalet forskaranställningar minskar.

Konsekvenser av uppföljningar

I betänkandet föreslås uppföljningar på flera olika områden, bl.a. jämställdhet och mobilitet. Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag avseende uppföljningarna. Uppföljningar kan ge lärosäten beslutsunderlag och incitament till att främja jämställdheten, mobiliteten samt öka attraktiviteten. Statskontoret vill dock understryka att uppföljningar alltid är förenade med

² Vetenskapsrådet 2015, *Karriärstruktur och karriärvägar i högskolan*.

kostnader. Det saknas en konsekvensanalys över de kostnader som är förenade med att ta fram de uppföljningar som föreslås.

Vi efterfrågar ett fördjupat resonemang kring hur de föreslagna uppföljningarna kommer att tas om hand av lärosätena för att de ska utgöra effektiva verktyg som ska ge de önskade effekterna. Statskontoret anser att utredningen även borde ha angivit tydligare vem som är mottagare av uppföljningarna och vilka styrsignaler de föreslagna uppföljningarna sänder.

I sammanhanget vill Statskontoret lyfta fram att regeringen har i budgetpropositionen för 2016 uttryckt att detaljstyrningen i staten ska minska generellt och styrningen ska bli mer strategisk och kännetecknas av tillit och förtroende.³ Statskontoret menar att det finns skäl att påminna om detta i relation till de föreslagna uppföljningarna. Uppföljningarna riskerar annars att resultera i ökad administration som inte ger tillräckligt mervärde.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och Aljona Magalyas, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Aljona Magalyas

³ Budgetpropositionen 2015/16:1, utgiftsområde 2.